

Algirdas Stanaitis, Jolanta Butkutė

LIETUVOS GYVENTOJŲ
IR GYVENVIEČIŲ
GEOGRAFIJA

Serija
„Metodinės priemonės“

TURINYS

PRATARMĖ	7
I SKYRIUS. GYVENTOJŲ GEOGRAFIJA IR JOS TYRĖJAI	9
Svarbiausi duomenų šaltiniai	9
Statistiniai duomenys apie gyventojus	10
XX amžiaus gyventojų surašymai	12
Kiti gyventojų statistinių duomenų šaltiniai	13
Netiesioginiai duomenys apie gyventojus ir gyvenvietes	14
Lietuvos gyventojų ir gyvenviečių tyrėjai	15
Ne geografiškai gyventojų tyrėjai	18
II SKYRIUS. GYVENTOJŲ SKAIČIAUS IR TANKUMO KAITA	19
Gyventojų skaičiaus ir tankumo kaita iki XX amžiaus	19
Gyventojų skaičiaus ir tankumo kaita XX amžiuje	21
Pastarųjų dešimtmečių pokyčiai	23
Galimi pokyčiai ateityje	24
III SKYRIUS. MIESTŲ GYVENTOJAI	25
Ką laikome miesto gyventojais?	25
Miesto gyventojai ir jų kaita XX amžiaus pirmojoje pusėje	26
Atskirų miestų grupių gyventojų kaita 1897—1939 metais	28
Miesto gyventojai ir jų kaita XX amžiaus antrojoje pusėje	29
Karo ir pirmieji pokario metai	30
Miesto gyventojų kaita 1959-1991 metais	31
Atskirų miestų grupių gyventojų kaita 1959—1991 metais	32
Miesto gyventojų kaita 1992-2008 metais	34
Miestai ir jų gyventojai 1992 metais	36
Miestų gyventojų kaitos 1959-2008 metais dėsniumai	37
Miestai istoriniu požiūriu	39
IV SKYRIUS. KAIMO GYVENTOJAI IR JŲ TERITORINĖ SKLAIDA	41
Kaimo gyventojai skirtingais 1897-2009 metais	41
Svarbiausios kaimo gyventojų kaitos priežastys	45
Skirtingi kaimo gyventojų kaitos laikotarpiai	46
Regioniniai kaimo gyventojų kaitos skirtumai	47
Galimi kaimo gyventojų pokyčiai ateityje	49
Kaimo gyvenviečių tipai ir formos	49

Kaimo gyvenviečių tipų ir formų apibūdinimas	50
Didžiausios kaimo gyvenvietės ir jų paplitimas	54
Kaimo gyvenviečių grupavimas pagal gyventojų skaičių	54
Kaimo gyvenviečių teritorinė sklaida	56
V SKYRIUS. NATŪRALUS GYVENTOJŲ JUDĖJIMAS	58
Gyventojų gimstamumas ir jo kaita	58
Regioniniai gimstamumo skirtumai	62
Svarbiausios gimstamumo mažėjimo priežastys	66
Gyventojų mirtingumas ir jo kaita	67
Regioniniai mirtingumo skirtumai	68
Svarbiausios mirimų priežastys	70
Natūralusis gyventojų prieaugis ir jo kaita	72
Regioniniai natūraliojo prieaugio ypatumai	74
VI SKYRIUS. TARPTAUTINĖ LIETUVOS GYVENTOJŲ MIGRACIJA	77
Pirmosios žinios apie migracinį gyventojų judėjimą	77
Gyventojų migracija carizmo metais	78
Gyventojų migracijos tarpukario metais	80
Migracinis judėjimas 1940-1990 metais	82
Migracinis gyventojų judėjimas atkūrus Nepriklausomybę	83
Gyventojų migracijų priežastys ir pasekmės	87
VII SKYRIUS. TAUTINĖ GYVENTOJŲ SUDĖTIS	89
Bendrosios pastabos	89
Tautinė gyventojų sudėtis prieškarinėje Lietuvoje	90
Tautinės sudėties kaita okupacijos metais	92
Tautinės sudėties kaita atkūrus Nepriklausomybę	93
Didžiausių miestų gyventojų tautinė sudėtis	95
Tautinė gyventojų sudėtis apskrityse	98
Tautinės gyventojų sudėties skirtumai savivaldybėse	99
Lietuvos gyventojų pilietybė	100
Tautinės mažumos	100
VIII SKYRIUS. RELIGINĖ GYVENTOJŲ SUDĖTIS	107
Religinė gyventojų sudėtis 1923 metais	107
Religinė gyventojų sudėtis 2001 metais	109
Pagrindinių tautybių gyventojų religinė sudėtis	110
Religinių bendruomenių teritorinė sklaida	111
Lietuvos Romos katalikų padėties tarptautinė reikšmė	118

IX SKYRIUS. KITI GYVENTOJUS APIBŪDINANTYS RODIKLIAI	.119
Lytinė gyventojų sudėtis	.119
Gyventojų amžiaus struktūra	.120
Vidutinė gyvenimo trukmė ir vidutinis amžius	.122
Santuokos ir ištuokos.	.123
Gyventojų išsimokslinimas.	.124
Gyventojų užimtumas	.126
Darbo užmokestis.	.128
LITERATŪRA.	.129
LENTELĖS.	.130
ILIUSTRACIJOS.	.132
PRIEDAI	.133